

**UŽDAROJI AKCINĖ BENDROVĖ
„MAŽEIKIŲ VANDENYS“**

**IŠVADA
DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS UAB „MAŽEIKIŲ VANDENYS“**

2019 m. spalio 29 d. Nr. 668

Mažeikiai

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalimi, Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos patvirtinimo“, ir Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 „Dėl Valstybės ir savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“ 1 punktu (toliau – Rekomendacijos), UAB „Mažeikių vandenys“ (toliau - UAB „Mažeikių vandenys“ arba Bendrovė) atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas.

Korupcijos pasireiškimo tikimybė – prielaida, kad tam tikri įstaigos veiklą veikiantys išoriniai ir (ar) vidiniai ir (ar) individualūs rizikos veiksniai sudarys galimybes atsirasti korupcijai (Rekomendacijų 5 punktas).

Vertinant esamą situaciją bei atsižvelgiant į Mažeikių rajono savivaldybės administracijos 2019 m. gegužės 24 d. raštą Nr. R8.-230.-1766 „Dėl metodinės pagalbos rengimo“ bei 2019 m. spalio 29 d. raštą Nr. R8.-230.-3833 „Dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo 2019 metais“ nustatytos šios veiklos sritys korupcijos pasireiškimo tikimybei įvertinti:

1. Atlygintinių paslaugų užsakymų priėmimas ir teikimas;
2. Bendrovės vykdomi viešieji pirkimai.

Analizuojamas laikotarpis nuo 2018 spalio 1 d. iki 2019 m. spalio 1 d.

Korupcijos pasireiškimo tikimybę nustatė Bendrovės teisės ir personalo skyriaus vadovė Kristina Šimkuvienė.

Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą buvo taikyti teisės aktų ir dokumentų turinio analizės, teisės aktų praktinio įgyvendinimo analizės, loginio klasifikavimo, viešai skelbiamos informacijos analizės metodai, klientų prašymų, nusiskundimų nagrinėjimo, o taip pat įmonės darbuotojų apklausos žodžiu metodai.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas atliktas išanalizavus įmonės pateiktą informaciją bei analizuojamas sritis reglamentuojančius norminius teisės aktus.

Atlikus analizę, nustatyta, kad įmonės vykdomos veiklos sritys atitinka šiuos LR Korupcijos prevencijos įstatymo 6 str. 4 d. numatytus kriterijus:

- 1) atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti (atlygintinių paslaugų užsakymų priėmimas ir teikimas);
- 2) veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu (viešųjų pirkimų vykdymas).

3) daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo.

1. Atlygintinų paslaugų užsakymų priėmimas ir teikimas.

Bendrovė teikia atlygintinas paslaugas (toliau – Paslaugos) jas pageidaujantiems gauti fiziniams ir juridiniams asmenims. Atlygintinos Paslaugos fiziniams ir juridiniams asmenims teikiamos vadovaujantis Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2018 m. lapkričio 30 d. sprendimu Nr. T1-311 „Dėl uždarnosios akcinės bendrovės „Mažeikių vandenys“ perskaičiuotų geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo bei paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų bazinių kainų patvirtinimo“, su vėlesniais galiojančiais pakeitimais bei atsiskaitomųjų apskaitos prietaisų priežiūros ir vartotojų aptarnavimo paslaugų kainomis.

Atlygintinų paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo tvarkos Bendrovėje nėra parengtos. Atlygintinos paslaugos fiziniams ir juridiniams asmenims teikiamos vadovaujantis patvirtintu UAB „Mažeikių vandenys“ direktoriaus 2019 m. rugsėjo 27 d. įsakymu Nr. G-60 „Dėl bendrovėje naudojamų dokumentų formų patvirtinimo“ (toliau - Įsakymas). Įsakymo 2 punkte yra numatytas įpareigojimas bendrovės skyrių vadovams būti atsakingais už šio Įsakymo 1 punkte tvirtinamų formų pildymą, t. y. neteikti paslaugos/ų neužpildžius patvirtintos prašymo/ų formos. Iš patvirtintų atlygintinų paslaugų prašymo – užsakymo formos, nėra aišku, kuriems Bendrovės darbuotojams priskirtos šios funkcijos, kaip vykdomas atlygintinų paslaugų užsakymas, kaip priimami prašymai, užsakymai, kaip vykdoma paslaugų vykdymo kontrolė, t. y. nėra išsamios reglamentavimo tvarkos.

Nesant parengtos išsamios teikiamų atlygintinų paslaugų užsakymų priėmimo ir vykdymo tvarkos, kuri nustatytų aiškų prašymų – užsakymų kontrolės vykdymą, sudaro terpę vykdyti neapibrėžto turinio ir apimties užsakymus, galimybę užsakyti atlygintinas paslaugas žodžiu, galimybę užsakymus priimantiems ir vykdančioms darbuotojams nerengti oficialių atsiskaitymo dokumentų. Pasirengus teikiamų atlygintinų paslaugų užsakymų priėmimo ir vykdymo tvarką būtų siekiama užkardyti kelią atlygintinų paslaugų, nesuderintų su įmonės vadovu, teikimui. Įtvirtinus tik rašytinį paslaugų užsakymą ir jų teikimą, būtų sudarytos galimybės įmonės vadovui žinoti pavaldžių darbuotojų vykdomus darbus ir vykdyti jų kontrolę.

Pažymėtina, kad atlikus paslaugų užsakymų priėmimo ir paslaugų teikimo veiklos analizę, nustatyta, kad šią veiklą reglamentuojantys vidaus norminiai aktai, t. y. patvirtintos Bendrovėje naudojamos dokumentų formos nenumato aiškių kriterijų, kuriais remiantis sudaromas planuojamų vykdyti darbų eiliškumas ir kuriam iš gautų paslaugų užsakymų teikiama pirmenybė, atvykus į vietą, ar gavus užsakovo prašymą.

Išvada. Kaip matyti, dėl nesant Bendrovės lokalinių norminių teisės aktų detalaus reglamentavimo, paliekama galimybė pasireikšti darbuotojų diskrecijai atlygintinų paslaugų užsakymų priėmimo ir vykdymo srityje. Tai rodo itin mažą ir tik teorinę korupcijos pasireiškimo tikimybę šioje srityje, o priemonės, maksimaliai sumažinančios korupcijos pasireiškimo tikimybę ir leidžiančios patikimai valdyti korupcijos pasireiškimo riziką yra aiškios ir nesudėtingai įgyvendinamos.

1. Siūlyti Bendrovės direktoriui užtikrinti tinkamą atlygintinų paslaugų užsakymų priėmimo ir vykdymą tvarkos priežiūrą:

1.1. Pavesti atsakingiems darbuotojams parengti teikiamų atlygintinų paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo tvarką;

1.2. Nustatyti aiškų atlygintinų paslaugų užsakymų priėmimo vykdymo kontrolės mechanizmą bei priskirti atsakingus asmenis.

2. Siekiant valdyti korupcijos rizikos veiksnius, užtikrinti Bendrovės darbuotojų, atsakingų už atlygintinų paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo sritį, antikorporcinį švietimą.

2. Bendrovės vykdomi viešieji pirkimai.

Šioje srityje vykdamas galimas korupcijos pasireiškimo tikimybes Bendrovėje, nustatymui buvo naudojami dokumentų peržiūros, apklausos ir pokalbio metodai. Duomenys buvo renkami nagrinėjant teisės aktus, susijusius su viešųjų pirkimų reglamentavimu, Bendrovėje sukurta vidaus kontrolės sistema viešųjų pirkimų srityje (direktoriaus įsakymais patvirtintas tvarkas, taisykles,

viešųjų pirkimų dokumentus (prekių, paslaugų ir darbų viešųjų pirkimų planus, viešųjų pirkimų paraiškas, pasiūlymus, jų nagrinėjimo ir vertinimo dokumentus, tiekėjų apklausos pažymas, atliktų viešųjų pirkimų ataskaitas ir suvestines bei kitus su pirkimų atlikimu susijusius dokumentus), sudarytas sutartis.

Siekiama įvertinti ir nustatyti:

1. Ar pakankamai reglamentuotas viešųjų pirkimų planavimas ir organizavimas, ar nustatytos tvarkos, procedūros ir jų vykdymo terminai atitinka teisės aktų reikalavimus;
2. Ar laikomasi nustatytų procedūrų vykdant prekių, paslaugų ar darbų iki 10,0 tūkst. Eur pirkimą.

Pažymėtina, kad korupcijos rizikos veiksniai yra valdomi, nes korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo metu vertintina veiklos sritis yra reglamentuota vidaus lokaliniais teisės aktais, reglamentuojančiais viešuosius pirkimus, kurie nuolatos peržiūrimi, koreguojami ir tvirtinami nauji.

Atlikus analizę galima teigti, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė minimali, nes atitinka Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo metodikoje nurodytus kriterijus:

- 1) atskirų darbuotojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarkos bei atsakomybės yra išsamiai reglamentuoti vidaus tvarkomuosiuose dokumentuose;
- 2) galimus veiklos trūkumus, kurie galimai sąlygotų korupcijos pasireiškimo tikimybę, stengiamasi šalinti.

Korupcijos pasireiškimo tikimybę labiausiai gali sąlygoti žmogiškasis faktorius (piktnaudžiavimo galimybė) ir vienasmeniškas sprendimų, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo, priėmimas. Bendrovės veiklą nagrinėjamoje srityje pakankamai išsamiai ir aiškiai reglamentuoja sprendimų priėmimo ir veiksmų atlikimo tvarka, aiškiai nustatyti sprendimų priėmimo kriterijai ir terminai, sprendimus priimančios darbuotojai ir jų įgaliojimai. Todėl Bendrovėje siekiant kuo aiškiau reglamentuoti pirkimo iniciatorių, pirkimų organizatorių, CVP IS administratoriaus funkcijas ir atsakomybę, už CPO elektroninio katalogo naudojimąsi ir kt. 2018 m. rugpjūčio 2 d. įsakymu Nr. G-42 buvo patvirtintas UAB „Mažeikių vandenys“ Viešųjų pirkimų organizavimo tvarkos aprašas.

Pažymėtina, kad analizuojamu laikotarpiu vertintoje veiklos srityje jokių korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų nenustatyta. Taip pat nenustatyta kitų tapataus pobūdžio, tačiau mažiau pavojingų teisės pažeidimų, už kuriuos numatyta administracinė, drausminė ar kitokia teisinė atsakomybė, atvejų.

Nustatyta, kad Bendrovės sukurta viešųjų pirkimų sistema yra pakankama ir efektyvi. Kuriant pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės sistemą nuo pirkimų planavimo iki pirkimo sutarčių įvykdymo, buvo vadovautasi Perkančiųjų organizacijų viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės rekomendacijomis, patvirtintomis Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2011-11-30 įsakymu Nr. 1S-174.

Bendrovė yra viešasis juridinis asmuo, turinti ūkinį, finansinį, organizacinį ir teisinį savarankiškumą, turi teisę savarankiškai priimti sprendimus, susijusius su Bendrovės viešųjų pirkimų vykdymu.

Viešasis pirkimas – vienos ar daugiau perkančiųjų organizacijų/ perkančiųjų subjektų atliekamas prekių, paslaugų ar darbų įsigijimas, su pasirinktu (-ais) tiekėju (-ais) sudarant viešojo pirkimo – pardavimo sutartį, neatsižvelgiant į tai, ar prekės, paslaugos ar darbai yra skirti viešajam tikslui. Kartu perkančioji organizacija/perkantysis subjektas turi užtikrinti, kad būtų laikomasi lygiateisiškumo, nediskriminavimo, abipusio pripažinimo, proporcingumo, skaidrumo principų ir siekti, kad prekėms, paslaugoms ar darbams įsigyti skirtos lėšos būtų naudojamos racionaliai. 2014 m. Europos Komisija patvirtino naujas direktyvas dėl viešųjų pirkimų, kurias Lietuva į nacionalinę teisę perkėlė 2017 metais. Nuo 2017-07-01 įsigaliojo Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimo įstatymas, naujai priimtas Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ir pašto paslaugų srityse perkančiųjų subjektų, įstatymas (toliau – Pirkimų įstatymas) bei lydinių teisės aktų pakeitimai.

Pagal naujai įsigaliojusį teisinį reguliavimą, Bendrovė priskiriama komunaliniam sektoriui ir atlikdama viešuosius pirkimus vadovaujasi Pirkimų įstatymu.

Iki 2017 m. liepos 1 d. įsigaliojusio naujos redakcijos Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatymo, Bendrovės mažos vertės pirkimai buvo vykdomi vadovaujantis UAB „Mažeikių vandenys“ supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklėmis, patvirtintomis UAB „Mažeikių vandenys“ direktoriaus 2017-03-15 d. įsakymu Nr. G-27 (su vėlesniais pakeitimais bei papildymais). Ne mažos vertės pirkimai vykdyti vadovaujantis Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatymu.

Vadovaujantis naujai patvirtintų įstatymų nuostatomis UAB „Mažeikių vandenys“ direktoriaus 2018-01-08 įsakymu Nr. G-03 patvirtintas Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašas (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais), taip pat patvirtintas UAB „Mažeikių vandenys“ direktoriaus 2018 m. rugpjūčio 2 d. įsakymu Nr. G-42 Viešųjų pirkimų organizavimo tvarkos aprašas (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais), sudarytos viešųjų pirkimų komisijos nuolatiniams pirkimams ir Europos Sąjungos finansuojamų projektų veiklų pirkimams, patvirtintas pirkimų komisijos darbo reglamentas, paskirti pirkimo iniciatoriai, organizatoriai, inicijuojantys ir organizuojantys ir vykduojantys mažos vertės pirkimus.

Pažymėtina, kad viešųjų pirkimų vykdymas po 2017 m. liepos 1 d. dar labiau sustiprino vykdomų viešųjų pirkimų, įskaitant mažos vertės pirkimus, viešumą. Nors komunalinio sektoriaus perkantiesiems subjektams organizuoti viešuosius pirkimus leista vykdyti pagal savo Bendrovės patvirtintą Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašą, Mažos vertės pirkimų tvarkos apraše esantis reguliavimas padidins skelbiamų mažos vertės pirkimų skaičių, taip kartu padidinant tiekėjų konkurenciją pirkimuose ir atitinkamai sumažinant galimybes pirkti prekes/paslaugas/darbus iš vieno tiekėjo, apie tokį pirkimą neskelbiant viešai.

Išvada. Priemonės, galinčios maksimaliai suvaldyti korupcijos pasireiškimo riziką ir pašalinti veiklos reglamentavimo trūkumus, kurios buvo ankščiau išvelgiamos ir nustatytos, todėl buvo imtasi priemonių joms įgyvendinti. Bendrovėje buvo parengti teisės aktai, aiškiai apibrėžiantys ir taip reglamentuojantys darbuotojų, inicijuojančių ir vykdančių viešuosius pirkimus, funkcijas ir atsakomybes. Pažymėtina, kad dėl aiškiai ir išsamiai reglamentuotų bendrovėje teisės aktų, jų veiksmingumo viešųjų pirkimų veiklos srityje korupcijos pasireiškimo tikimybės nenustatyta.

Apibendrinant išvadoje analizuotas veiklos sritis, kuriose egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė, konstatuotina, kad Bendrovėje korupcijos pasireiškimo tikimybė yra minimali. Priemonės, galinčios maksimaliai suvaldyti korupcijos pasireiškimo riziką ir pašalinti veiklos reglamentavimo trūkumus viešųjų pirkimų srityje yra įgyvendintos, tačiau analizuojant kitą veiklos sritį, tai yra atlygintinų paslaugų užsakymų priėmimo ir vykdymo tvarką korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatytos, todėl atsižvelgiant į tai, bus imtasi priemonių joms įgyvendinti.

Direktorius

Kęstutis Kazlauskas